

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/216/2017
Identifikačné číslo spisu:	7911216399
Dátum vydania rozhodnutia:	26.09.2018
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:7911216399.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalujúceho Mesta Trebišov, so sídlom v Trebišove, M. R. Štefánika 862/204, zastúpeného splnomocnenkyňou IURISTICO s.r.o., so sídlom v Košiciach, Cimborkova 13, proti žalovanému D. Q., živnostníkovi s miestom podnikania v P., P. XXX/XX, zastúpenému JUDr. Milošom Kaščákom, advokátom vo Vranove nad Topľou, Kalinčiakova 10, o vypratanie nebytových priestorov, vedenom na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 6C/183/2011, o dovolaní žalujúceho proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 15. októbra 2015 sp. zn. 2Co/705/2014, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 15. októbra 2015 sp. zn. 2Co/705/2014 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trebišov (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 31. marca 2014 č. k. 6C/183/2011 - 115 žalovanému uložil povinnosť vypratať nebytové priestory nachádzajúce sa v nehnuteľnosti v katastrálnom území Trebišov, bližšie označenej výrokom rozsudku a to do 3 dní; rozhodnutie o trovách konania potom vyhradil samostatnému uzneseniu. V rozsudku právne zdôvodnenom ustanovením § 720 O. z. (Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení), len všeobecným odkazom na zákon č. 116/1190 Zb. (o nájme a podnájme nebytových priestorov v znení neskorších zmien a doplnení) a rovnako všeobecnými odkazmi na niektoré články zmluvy účastníkov konania (dnes strán) o nájme nebytových priestorov z 30. októbra 2007 (ďalej tiež len „nájomná zmluva“) dospel k záveru, že žalujúce (v postavení prenajímateľa priestorov) uzavrelo so žalovaným (v postavení nájomcu priestorov) platnú nájomnú zmluvu, ktorú neskôr i platne vypovedalo a žaloba tak bola dôvodnou. Na veci podľa súdu prvej inštancie nič nemenilo ani to, že v inom žalovaným iniciovanom konaní toho istého súdu o neplatnosť výpovede nájomnej zmluvy (vo veci sp. zn. 2C/172/2011) bol vyslovený (v odôvodnení rozsudku) záver o neplatnosti nájomnej zmluvy, keďže rozhodujúcim bol výsledok takého skoršieho konania a tým bolo zamietnutie žaloby pre nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej tiež len „odvolací súd“) rozsudkom z 15. októbra 2015 sp. zn.

2Co/705/2014 na odvolanie žalovaného rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol. Odvolací súd takéto svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanovením § 126 ods. 1 O. z. a vecne z obsahu spisu vyplývajúcim záverom o neexistencii žiadnych vecí žalovaného v priestoroch majúcich sa podľa žaloby vypratať, pre ktorý žaloba o vypratanie priestorov (už vypratanych) nemôže mať nádej na úspech.

3. Tento rozsudok napadlo včas podaným dovolaním žalujúce (ďalej tiež len „dovolateľ“). Rozsudok odvolacieho súdu navrhlo zmeniť potvrdením rozsudku súdu prvej inštancie. Okrem poukazu na prípustnosť dovolania pre zmeňujúcu povahu napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu a namietania nesprávneho právneho posúdenia veci (podľa § 238 ods. 1 a § 241 ods. 2 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O. s. p.“) odvolaciemu súdu vytklo odňatie mu možnosti konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. v spojení s § 241 ods. 2 písm. a/, potiaľne i b/ rovnakého zákona). Pri spore medzi stranami o tom, či právo užívania nebytových priestorov, majúcich sa podľa žaloby vypratať, trvá (v ktorom spore je žalujúce presvedčené o skončení nájmu a žalovaný naopak o jeho trvaní), bol prenajímateľ nútený domáhať sa ochrany svojho práva žalobou a názor odvolacieho súdu o dobrovoľnom vyprataní priestorov pred konečným rozhodnutím neobstoí, ak žalovaný neodovzdal i kľúče od priestorov. Odvolací súd však najmä podľa dovolateľa pochybil tým, že 1/ svoj zmeňujúci rozsudok založil na právnom posúdení veci odchylnom od právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie bez toho, aby využil postup podľa § 213 ods. 2 O. s. p. a že 2/ k zmene rozsudku na základe čiastočne odlišných skutkových záverov dospel bez zopakovania dokazovania, za ktorým účelom by ale musel nariadiť pojednávanie.

4. Žalovaný navrhol dovolanie zamietnuť, nad rámec reprodukcie časti odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu sa obmedzujúci len na vyslovenie názoru, podľa ktorého takýto rozsudok je vecne správnym a žiadnou z väd podľa § 241 ods. 2 O. s. p. netrpí.

5. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z. z., dnes už i v znení zákona č. 87/2017 Z. z., ďalej len „C. s. p.“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti posúdil podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení O. s. p. Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov C. s. p. o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní strán dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a ods. 2 C. s. p.), ako aj ďalšieho základného princípu o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

6. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie bolo podané včas riadne zastúpenou stranou sporu, preskúmal rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré vydaniu takéhoto rozhodnutia predchádzalo a dospel k záveru, že dovolaním napadnutý rozsudok treba zrušiť.

7. Podľa § 236 ods. 1 O. s. p. šlo dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťal. Podmienky prípustnosti dovolaní proti rozsudkom odvolacích súdov procesné právo platné a účinné do 30. júna 2016 vrátane upravovalo v ustanoveniach § 237 a § 238 O. s. p.

8. V prejednávanej veci je dovolanie prípustným (bez ďalšieho) predovšetkým preto, že smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým tento zmenil rozsudok súdu prvej inštancie (skôr stupňa, por. § 238 ods. 1 O. s. p.).

9. Podľa skoršej (so zreteľom k uvedenému pod 5. zhora aj v tejto veci rozhodnej) úpravy procesného práva však dovolanie bolo prípustným (a v tomto prípade zároveň i dôvodným) vtedy, ak bolo konanie

postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 ods. 1 O. s. p., ktoré spôsobovali tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd (ak je dovolanie podané včas a na to oprávnenou osobou) ex officio, čiže z tzv. úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O. s. p.). Existenciu jednej z väd konania uvedených v § 237 ods. 1 O. s. p., a to konkrétne vady uvedenej pod písm. f/ tvrdilo aj žalujúce.

10. Podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. bolo dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

11. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil strane (skôr účastníkovi konania) realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok, resp. iný predpis procesného práva dával (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, právo na doručenie odvolania, právo na možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu, právo na doručenie vyjadrenia k odvolaniu a pod.).

12. V preskúmvanej veci z obsahu spisu vyplýva, že po príchode veci na odvolací súd (s odvolaním žalovaného proti rozsudku súdu prvej inštancie na základe predkladacej správy z 10. júla 2014 - por. č. I. 131 spisu) bolo prvým úkonom odvolacieho súdu predchádzajúcim rozhodnutiu vo veci nedatované oznámenie predsedu senátu, že v tejto veci dôjde 15. októbra 2015 o 9.15 v pojednávacej miestnosti č. 202 na II. poschodí Krajského súdu v Košiciach k verejnému vyhláseniu rozsudku (č. I. 133 spisu), ktoré oznámenie malo byť vyvesené na úradnej tabuli odvolacieho súdu 9. októbra 2015 a stadiť zvesené 16. deň rovnakého mesiaca i roka a druhým a zároveň posledným úkonom vyhotovenie zápisnice o verejnom vyhlásení rozsudku v neprítomnosti ktorejkoľvek zo strán či ich zástupcov (č. I. 136 a 137 spisu).

13. Z práve uvedeného vyplýva nevykonávanie odvolacím súdom žiadneho dokazovania, z porovnania odôvodnení rozsudkov súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu potom neodvolanie sa prvým z nich (nepoužitie) žiadneho iného ustanovenia žiadneho právneho predpisu než § 720 O. z. (podľa obsahu len blanketného ustanovenia odkazujúceho na osobitný zákon, ktorým je práve zákon o nájme a podnájme nebytových priestorov) a naopak odvolanie sa druhým výlučne na § 126 ods. 1 O. z.

14. Podľa § 213 ods. 2 O. s. p. (platného a účinného aj v čase rozhodovania odvolacieho súdu v pojednávanej veci) ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Podľa odseku 3 rovnakého paragrafu i zákona potom ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám.

15. Pokiaľ teda odvolací súd hodlal založiť svoje rozhodnutie (v tomto prípade bez ohľadu na jeho povahu, teda na to, či ním dôjde k zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie alebo k jeho potvrdeniu) na aplikácii skôr (súdom prvej inštancie) nepoužitého a pre rozhodnutie významného ustanovenia právneho predpisu, mal zákonom výslovne ustanovenú povinnosť ešte pred pristúpením k rozhodnutiu poskytnúť účastníkom možnosť sa k použitiu takéhoto ustanovenia vyjadriť. Takáto povinnosť súvisí s požiadavkou na predvídateľnosť súdnych rozhodnutí a na zamedzenie opaku v podobe vydávania rozhodnutí pre strany sporu prekvapivých, okrem toho však v prípadoch obdobných tomu z pojednávanej veci (v prípadoch hoc aj len čiastočne odlišného právneho posudzovania veci súdmi rozhodujúcimi v prvej a druhej inštancii) je i garanciou reálneho (nielen iluzórneho) zachovania práva strany sporu na súdnu ochranu (pri ktorom síce nie je rozhodujúcim využitie práva strany na vyjadrenie sa k možnému inému právnomu posúdeniu veci, čo však naopak význam má, je to, či súd strane sporu poskytol takúto možnosť).

16. Podobne pri záujme na zmene rozsudku súdu prvej inštancie v prospech odvolateľa a neprospech neskoršieho dovolateľa, opretej o skutkové závery prinajmenšom čiastočne sa líšiace od skutkových záverov súdu prvej inštancie (tu por. o. i. nevysvetlenie rozdielu medzi vypratáním „viac menej“ podľa okresného a zjavne úplne podľa krajského súdu a nespochybenie faktoru odmietania odovzdania žalovaným žalujúcemu aj kľúčov, s ktorým aspektom problému a so zástupnosťou fyzického odovzdávania nehnuteľností práve kľúčmi sa odvolací súd vôbec nevysporiadal), tu bola povinnosť dokazovanie doplniť, či aspoň zopakovať, aby si tak odvolací súd zjednal pre svoje rozhodnutie základ rovnocenný so základom vytvoreným pred ním súdom prvej inštancie. Na to, aby sa tak mohlo stať, však rozhodné právo skutočne vyžadovalo nariadenie pojednávania (tu por. § 214 ods. 1 písm. a/ O. s. p.), na ktoré bolo nutné predvolať i účastníkov (dnes strany), resp. ich zástupcov a poskytnúť im možnosť sa aj k zopakovanému, resp. doplnenému dokazovaniu vyjadriť (tu napokon por. tiež § 122 ods. 1 a 2 a § 123 O. s. p., pre účely odvolacieho konania tiež v spojitosti s § 211 ods. 2 a § 213 ods. 6 a 7 zákona, o ktorom je tu reč).

17. Ak odvolací súd v konaní predchádzajúcom rozhodnutiu dovolaním napadnutým rozsudkom žiadnej z vyššie spomínaných povinností neučinil zadosť, dovolateľovi bolo nutné dať za pravdu v tom, že takéto opomenutia vykazovali znaky postupu súdu odnímajúceho účastníkom konania (vrátane dovolateľa) reálnu možnosť konať pred súdom (v podobe upretia možnosti na realizáciu tých procesných práv, ktoré účastníkom procesné právo v rozhodnom čase priznávalo).

18. So zreteľom na už uvedené musel byť vylúčený iný záver dovolacieho súdu než ten, že dovolanie žalujúceho bolo prípustné a súčasne aj dôvodné. Najvyššiemu súdu preto neostávalo iné, než napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 C. s. p.) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.). Pre stotožnenie sa s názorom o existencii dovolaním dôvodne vytknutej zmätočnej vady samozrejme neprichádzalo do úvahy dovolateľom navrhované konečné rozhodnutie dovolacieho súdu (zmenou rozsudku súdu odvolacieho podľa § 449 ods. 3 C. s. p.). Pre zaťaženie dovolaním dôvodne vytknutou vadou výlučne postupu a naň nadväzujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu a pre možnosť reparácie nesprávnosti v novom odvolacom konaní s alternatívou rozhodnutia sa dovolacím súdom pre iný postup potom nebolo potrebným (a ani možným) zrušovanie tiež rozsudku súdu prvej inštancie, keďže nebola splnená zákonná podmienka, podľa ktorej nápravu nemožno zjednať len zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu (tu napokon por. § 449 ods. 2 C. s. p.).

19. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.